

M AATREGELEN SCHIETEN HUN DOEL VOORBIJ IN DE ALHAMBRAWIJK

Interview met Fabian Drianne¹

Geraldine Bruyneel

“De Alhambrawijk, de buurt rond de Koninklijke Vlaamse Schouwburg, is al jaren een prostitutiebuurt. Het gaat voornamelijk over straatprostitutie zowel ‘s nachts als overdag. Sinds 2012 introduceerde de Stad Brussel, naar aanleiding van klachten van buurtbewoners, administratieve sancties met als doel de overlast voor bewoners in te dijken. Ik ging praten met Fabian, sociaal werker die al 15 jaar met prostituees in de Alhambrawijk werkt en vroeg hem naar de maatregelen die werden genomen en wat daarvan de impact is op de straatprostituees.

WELKE KLACHTEN HADDEN BEWONERS VAN DE ALHAMBRAWIJK?

Buurtbewoners hadden het vooral moeilijk met alles wat rond de prostitutie draait. Het ging vooral over geluidsoverlast ‘s avonds, automobilisten die met luide radiomuziek door de wijk voorbijrijden, de carrousels aan auto’s, de aanwezigheid van onpure figuren en van dealers, van bendes die in de wijk komen drinken en ruzie zoeken.

Bewoners klaagden ook over de attitudes van een aantal meisjes. Sommige meisjes waren zeer schaars gekleed zowel ‘s avonds als overdag, er waren meisjes die ‘s avonds naar elkaar stonden te roepen in plaats van de straat over te steken en met elkaar te praten. En dan waren er ook de drugsverslaafde meisjes, maar dan spreken we echt over een heel aantal jaren geleden, waarbij sommige van die meisjes volledig waren doorgeslagen, zij hadden een zwaar verstoord gedrag. Het ging dus over dat type van overlast.

¹sociaal assistent Espace P

HOE REAGEERDE BRUSSEL STAD?

Brussel Stad nam maatregelen om prostitutie te bannen in de Alhambrawijk. Vooreerst kwamen er een hele reeks repressieve maatregelen: politie razzia’s waarbij de meisjes verzameld werden naast het Amigohotel en in combi’s gezet. Na een tijdje is de politie er mee gestopt omdat de prostituees steeds terug kwamen. De meisjes hadden nog steeds geld nodig, de pooiers bleven geld eisen.

Na de razzia’s volgden maatregelen die meer gericht waren op specifieke overlast zoals de autocarroussels. Straten werden eenrichtingsstraten, er werden contactblokken geplaatst opdat auto’s niet door konden. Ook die maatregel nam de hinder niet weg want auto’s reden tot aan de contactblokken om dan weer rechts omkeer te moeten maken waarbij andere auto’s achter hen kwamen aangereden die dan claxonnerden.

Brussel Stad voerde daarna een belasting in voor de rendez-vous hotels, niet met als doel om haar zakken te vullen maar om het de hotels onmogelijk te maken de belasting te betalen waardoor ze uiteindelijk de deuren moeten sluiten. De belasting bedroeg 2500 euro per kamer. Met kamer bedoelden ze niet enkel slaapkamers maar ook de bezemkast werd als aparte kamer geteld. Twee hotels hebben door deze maatregel moeten sluiten.

Op lange termijn brachten al deze maatregelen weinig op. Brussel Stad besloot dan om administratieve boetes in te voeren, de zogenaamde GAS boetes (in 2012 red.).

De GAS boetes richtten zich niet enkel op de prostituees maar ook op de klanten. Het reglement voorzag dat wie op heterdaad betrapt werd in gesprek met een prostituee een boete van 250 euro riskeerde. De politie moest niet meer kunnen bewijzen dat de persoon in kwestie onderhandelde over een prijs met de prostituee. Deze maatregel leidde tot toestanden waar mensen die al jaren in de wijk woonden en die een aantal van de meisjes kenden maar daarom geen klant waren, boetes kregen omdat ze met een 'bekende' prostituee babbelden. Ook ik als sociaal werker kreeg bijna een boete maar omdat een politieagente mij herkende ben ik eraan ontsnapt.

WELK EFFECT HADDEN DE GASBOETES OP DE PROSTITUEES?

Het eerste effect was dat de meisjes zelf een GASboete riskeerden, maar dan enkel diegenen die een domicilieadres hadden. Meisjes die geen wettig verblijf hadden ontsnapt bij wijze van spreken aan die boetes terwijl de anderen die wel moesten betalen. Dat betekende ook dat de meisjes hun dag soms begonnen met 250 euro boete waardoor ze nog meer klanten nodig hadden om hun huur te kunnen betalen.

Een tweede grote impact was het feit dat klanten thuis boetes kregen toegestuurd. Het duurde soms vier à zes maanden voordat de boetes verzonden werden. Klanten die beboet waren, konden onmogelijk zes maanden lang hun postbus in de gaten houden en werden soms betrapt. Uit angst bleven de klanten weg.

Meisjes bleven twee à drie dagen zonder klanten dus zonder inkomsten, de prijzen stuikten in elkaar. Een prostitueebezoek kostte nog vijftig euro met hotel. Voor de meisjes bleef nog dertig euro over. Sommige prostituees werkten klanten af in chemische DIXIE toiletten voor vijftien euro. Meer en meer meisjes hebben ons halvelings toegegeven dat ze steeds meer klanten aanvaardden

zonder voorbehoedsmiddel. Een studie van UNAIDS uit 2012 toonde aan dat bijvoorbeeld in Zweden, wanneer de klant bestraft werd, het aantal seropositieven exponentieel steeg vanaf het moment dat de wet in voege trad.

Ook voor de meisjes ging het van kwaad naar erger. Ze hadden geen tijd meer om met de klant de praten, om in te kunnen schatten of de potentiële klant gedronken had, of hij drugs gebruikt had. De prostituees hadden zodanig schrik van de politie dat ze snel mee in de auto van de klant stapten. Er was geen tijd meer om over prijs en modaliteiten te onderhandelen en vooral in te schatten hoe gevaarlijk die persoon was.

WELKE ACTIES HEBBEN JULLIE TEGEN DE GASBOETES ONDERNOMEN?

We hielpen prostituees om zich te organiseren. Espace P fungeerde als tussenpersoon tussen de advocaten en de vrouwen. Ook stelden we ons, samen met La Ligue des Familles (Franstalige tegenhanger van de Gezinsbond), burgerlijke partij en dienden een verzoek tot tijdelijke opschorting van het reglement en een verzoek tot gehele ontbinding van het reglement.

Het verzoek tot tijdelijke opschorting werd afgewezen omdat, hou u vast, de prostituees die klacht indienden niet konden bewijzen dat ze zich prostitueerden en dus kon het reglement geen hindernis zijn voor hun werkcondities en inkomensbron. Wij, als Espace P, konden op ons beurt geen bewijs leveren dat we gehinderd werden in ons werk. We werken in mobiele ploegen en aangezien het reglement enkel van toepassing is op een aantal straten, hebben de prostituees de keuze om in andere straten te staan die niet aan het reglement onderhevig zijn.

Voor een uitspraak over de gehele ontbinding van het reglement is het nog vier à vijf jaar wachten.

NU IS ER EEN NIEUW PLAN?

Inderdaad. Burgemeester Thielemans besloot uiteindelijk dan toch met een aantal organisaties rond de tafel te zitten. Het overlegplatform bestond uit organisaties die direct betrokken zijn bij prostitutie waaronder vzw Espace P, vzw Entre2, vzw SAWA, vzw Pagasa maar ook de zedenpolitie, de lokale politie, een vertegenwoordiger van het kabinet en de vzw BRAVVO, een paracommunale vzw die een directe lijn heeft met Brussel Stad. Doel van het overlegplatform was om na te denken over mogelijke oplossingen voor lawaaihinder, om de Alhambrawijk in het algemeen wat leefbaarder te maken voor de wijkbewoners.

Een van de voorgestelde oplossingen was om de prostitutie na 22 uur te verplaatsen naar de desolate kantoorbuurt aan de Albert II laan. Voor ons was het daarbij vooral belangrijk dat er rekening werd gehouden met het welzijn van de meisjes en dat ze niet als vee werden verplaatst naar een ander gebied. Daarvoor kregen we toen tal van garanties zoals een grotere politieaanwezigheid om te waken over de veiligheid van de prostituees, herinrichting van de openbare ruimte, betere verlichting. Op de dag dat de nieuwe regel in voege trad, verplaatsen de meisjes zich richting Albert II laan maar werden onmiddellijk door de politie van Schaarbeek en Sint-Joost-Ten-Node terug gejaagd. De politie in de Alhambrawijk joeg op haar beurt de meisjes terug richting Albert II laan. Wat bleek? De politie van de zone Schaarbeek, Sint-Joost-Ten-Node en Evere was totaal niet op de hoogte van deze nieuwe maatregel, er was geen overleg geweest tussen hen en 1000 Brussel. De maatregel bleek een totaal fiasco. Al snel bleek ook dat de boulevard niet ideaal was voor de prostituees. Diegenen die zich ver op de Albert II laan bevonden, werden lastiggevalen door een gekende bende kant Antwerpse Steenweg. Ook als ze naar het toilet moesten, was het een eind stappen naar een café. Van het moment dat de politie afwezig

was kwamen de prostituees als snel terug naar de Alhambrawijk waar ze in de cafés naar toilet kunnen, waar ze voor de regen kunnen schuilen of als ze zich in een vervelende situatie bevinden, hulp kunnen inroepen in de cafés, zich even in de hotels kunnen opwarmen. met andere woorden: als de politie niet achter hun veren zat, kwamen de meisjes onmiddellijk terug naar de wijk. Aangezien Brussel vele evenementen en staatsbezoeken heeft, is de politie drukbezet. Zij kunnen niet steeds achter de prostituees aan zitten en dat hebben de meisjes goed begrepen.

Toen eind 2013 Yvan Mayeur Thielemans als burgemeester verving, besloot hij om het plan van Thielemans opnieuw te lanceren. De maatregel werd uitgebreid naar de prostituees die overdag werkten en dat tegen ons advies in. Het advies van zowel de organisaties als van de zedenpolitie was dat de prostitutie overdag weinig hinder veroorzaakte omdat de prostituees over het algemeen correcte kleding droegen, geen obscene gebaren maakten en respectvol omgingen met de openbare ruimte.

Hij besloot dus dat de meisjes ook overdag, of ze problematisch gedrag vertoonden of niet, de wijk moesten verlaten. Daarbij breidde hij de tippelzone uit van de Albert II laan naar een deeltje van de Boudewijnlaan en de Antwerpse steenweg alsook het Lakenplein en dat in overleg met politie en organisaties op het terrein.

Op dagen dat er veel prostituees zijn, zijn er grosso modo 70 overdag en 70 's avonds. Overdag waren ze, voor de nieuwe maatregel, verspreid over de hele wijk. Nu is de enige mogelijkheid voor hen om te werken op het Lakenplein. Waarom? Op de Boudewijnlaan en de Albert II laan bevinden zich vooral bureaus en handelszaken. Overdag zijn er continu mensen die die straten doorkruisen. Het is voor de vrouwen moeilijk om zich te mengen met het 'gewone' publiek. Ze verwijten de stad ook dat ze enorm blootgesteld worden door op de boulevards te moeten tippelen. Sommigen

van hen hebben kinderen die in de buurt naar school gaan, anderen hebben schrik om familieleden tegen het lijf te lopen. In de kleine straten zijn ze meer beschermt voor de blikken van mensen. Klanten durven ook niet altijd meisjes aan te spreken op de grote boulevards overdag in het zicht van iedereen, dus verliezen ze klanten, moeten ze meer klanten binnenhalen want de nood aan geld blijft. De prostituees concentreren zich dan op het Lakenplein waardoor er ineens op dat plein een 70tal prostituees staan en dat wordt onbeheersbaar. Er kwamen klachten van bewoners die voordien geen probleem hadden met prostitutie overdag. Bewoners vertelden, en ik kan ze begrijpen, dat er voordien 16, 17 à 20 prostituees verspreid waren over twee trottoirs. Dat was duidelijk toen ze er een woning kochten. Nu wordt de situatie onhoudbaar.

De burgemeester reageerde daarop door te zeggen dat hij ook het Lakenplein als verboden zone zou instellen. Ik vroeg aan de burgemeester om nog te wachten. Het nieuwe reglement was nog maar drie dagen in werking. Het was belangrijk om de meisjes de tijd te geven om zich anders te organiseren, hun plek te vinden, want het was voor hen een nieuwe situatie. De burgemeester heeft dan beslist om een testperiode van drie maanden in te lassen (tot eind juni 2014 red.) waarna een evaluatie zal gebeuren. Wij hopen dat de stad zal inzien dat de verplaatsing overdag van prostitutie niet realistisch is en dat prostitutie in de Alhambrawijk overdag weinig tot niet problematisch is.

WELKE MAATREGELEN KUNNEN VOLGENS JOU GENOMEN WORDEN?

Burgemeester Thielemans testte in augustus 2011 een maatregel uit die erin bestond om een patrouille te voet van twee politie agenten twee weken lang, dag en nacht in te zetten in de Alhambrawijk. Zij richtten zich op alles wat met kleine delinquentie te maken had. Ik kan u verzekeren dat ik als sociaal werker

die al vijftien jaar in die wijk actief ben een verschil in ambiance merkte door het feit dat agenten onmiddellijk konden interveniëren waardoor situaties niet escaleerden. Hij voerde spijtig genoeg die maatregel af omdat er geen financiële middelen waren voor zo'n mobiel politiecommissariaat.

Het probleem voor stad Brussel zal zijn om 's avonds en 's nachts het Lakenplein te ontlasten maar om die te ontzien moeten er stimulansen zijn voor de meisjes door onder andere meer de naburige trottoirs van de Boudewijnlaan open te stellen voor de prostituees als tippelzone. Op die manier kunnen ze dicht bij de Alhambra wijk blijven. Wordt vervolgd.